

การพยาบาลพื้นฐาน

ปรับปรุงครั้งที่ 1

การพยาบาลพื้นฐาน / สุปาณี เสนาดีสัย

WY100 0492 2560 ๑ 1

Barcode *10047327*

ห้องสมุดวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์

สุปาณี เสนาดีสัย
บรรณาธิการ
บรรณาธิการ

สารบัญรายละเอียด

	หน้า
คำนำ (พิมพ์ครั้งที่ 1)	(ก)
คำนำ (ปรับปรุงครั้งที่ 1)	(ข)
บทที่ 1 การพยาบาล พยาบาลและทีมสุขภาพ	1
ความหมายของการพยาบาล	1
บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของพยาบาล	3
ทีมสุขภาพ	9
	<i>วรรณภา ประไพพานิช</i>
บทที่ 2 วิวัฒนาการของวิชาชีพการพยาบาล	14
การพยาบาลในสมัยศีกดาบรรรพ์	14
การพยาบาลสมัยกลาง	19
การพยาบาลยุคมิส ในดิงเกล	22
การก่อตั้งองค์กรวิชาชีพ	30
การพยาบาลในประเทศไทย	32
	<i>สุปานี เสนาดิสัย</i>
บทที่ 3 สุขภาพและความเจ็บป่วย	42
ความหมายของสุขภาพ	42
ความหมายของความเจ็บป่วย	45
ความต่อเนื่องของภาวะสุขภาพ	50
ความหมายของผู้ป่วย	52
พฤติกรรมและความต้องการของบุคคลขณะเจ็บป่วย	52
การพยาบาลเพื่อสนองความต้องการของบุคคลขณะเจ็บป่วย	59
	<i>มณี อากานันท์กุล</i>
บทที่ 4 การประเมินภาวะสุขภาพ	66
ความหมายและความสำคัญของการประเมินภาวะสุขภาพ	66
การประเมินภาวะสุขภาพแบบองค์รวม	66
ทักษะการประเมินภาวะสุขภาพ	
กระบวนการประเมินภาวะสุขภาพแบบองค์รวม	
การซักประวัติและตรวจร่างกาย	

	หน้า
การประเมินภาวะสุขภาพด้านร่างกาย	74
การประเมินภาวะสุขภาพด้านจิตสังคม	86
การประเมินภาวะสุขภาพด้านจิตวิญญาณ	89
<i>เพ็ญญา อุ่สนธิ</i>	
บทที่ 5 พยาบาลกับการสอนสุขศึกษา	97
ความหมายและจุดมุ่งหมายของการสอนสุขศึกษา	98
ขอบเขตและผลลัพธ์ของการเรียนการสอนสุขศึกษา	99
ขั้นตอนในกระบวนการเรียนการสอนสุขศึกษา	100
<i>สุภลักษณ์ เขยชม</i>	
บทที่ 6 การพยาบาลเพื่อป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ	127
การติดเชื้อ	127
วงจรของการติดเชื้อ	127
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดเชื้อ	131
หลักการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ	132
การแยกผู้ป่วย การล้างมือ การใช้ถุงมือ การใช้ผ้าปิดปากและจมูก การใช้แว่นป้องกันตาและ การใช้หน้ากากป้องกันหน้า การใช้เสื้อคลุมและผ้ากันเปื้อน การทำลายเชื้อและทำให้ปราศจากเชื้อ การจัดการผ้าเปื้อน การหีบอุปกรณ์ที่ปราศจากเชื้อ การส่งอุปกรณ์มีคมที่ปราศจากเชื้อ การเท น้ำยา การเปิดห่ออุปกรณ์ที่ปราศจากเชื้อ การบริหารจัดการขยะในโรงพยาบาล	
<i>ศิริลักษณ์ อภิวัฒน์ชัย</i>	
บทที่ 7 การพยาบาลเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ	165
ความหมายและชนิดของอุบัติเหตุ	165
สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ	167
การพยาบาลเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ	170
<i>พัชรินทร์ บุญรินทร์</i>	
บทที่ 8 การรับ การย้าย และการจำหน่ายผู้ป่วย	176
การรับผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล	176
การย้ายผู้ป่วย	189
การจำหน่ายผู้ป่วยออกจากโรงพยาบาล	192
<i>มณี อาภานันท์กุล</i>	

	หน้า
บทที่ 9 การพยาบาลเพื่อสนองความต้องการด้านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	203
บทบาทพยาบาลในการช่วยเหลือกิจวัตรประจำวันในแต่ละช่วงเวลา	204
การปฏิบัติกรพยาบาลเพื่อสนองความต้องการด้านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน:	207
การดูแลความสะอาดผิวหนัง การอาบน้ำชนิดต่างๆ การดูแลความสะอาดผิวหนังเป็นพิเศษ การนวดหรือถูหลัง การช่วยผู้ป่วยในการสวมใส่และถอดเสื้อผ้า การดูแลความสะอาดผม เล็บ ตา หู จมูก ปากและฟัน การดูแลความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกและฝีเย็บ การให้หมอนนอน การดูแลเตียงนอนสำหรับผู้ป่วยการช่วยเหลือผู้ป่วยในการรับประทานอาหารหรือดื่มน้ำ การช่วยเหลือให้ผู้ป่วยพักผ่อนและหรือนอนหลับ	
<i>สุภลักษณ์ เขยชม</i>	
บทที่ 10 การพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพ	263
ความหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพ	263
กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพ	264
เป้าหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพ	268
หลักการฟื้นฟูสมรรถภาพ	269
การพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพ	270
การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการโดยชุมชน	274
กฎหมายผู้พิการ	279
<i>สมหมาย วนะวานันต์</i>	
บทที่ 11 การพยาบาลเพื่อสนองความต้องการด้านการเคลื่อนไหว	282
องค์ประกอบในการเคลื่อนไหวร่างกาย	283
หลักการทรงตัว	284
การช่วยผู้ป่วยเคลื่อนไหวบนเตียง :	287
การช่วยผู้ป่วยเลื่อนขึ้นหัวเตียง เลื่อนตัวให้นอนอยู่ริมเตียง การช่วยพลิกตะแคง การลุกนั่งบนเตียง การนั่งห้อยเท้าบนเตียง การลงจากเตียงนั่ง เก้าอี้ รถนั่ง การเคลื่อนย้ายจากเตียงไปรถนอนหรือเตียงนอน	
การจัดท่านอนให้ผู้ป่วย :	298
ท่านอนหงาย นอนหงายศีรษะสูง นอนตะแคง ตะแคงกึ่งคว่ำ ตะแคงซ้ายกึ่งคว่ำ นอนคว่ำ นอนหงายชันเข่า นอนหงายพาดเท้า บนขาหยั่ง นอนคว่ำคุกเข่า นอนศีรษะต่ำปลายเท้าสูง	
การออกกำลังกาย	305

จินดา นันทวงษ์

บทที่ 12 การพยาบาลเพื่อสนองความต้องการด้านความสุขสบายและ	318
ความปลอดภัย	
ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี	318
ปัจจัยที่มีผลต่อความปลอดภัยของผู้ป่วย	320
ความปลอดภัยในโรงพยาบาล	322
การพยาบาลเพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในโรงพยาบาล	323
อุปกรณ์ที่ช่วยให้ผู้ป่วยสุขสบายและปลอดภัยขณะอยู่บนเตียง	326

นันทนิจ สุทธิรักษ์

บทที่ 13 การพยาบาลผู้ป่วยที่มีอาการอักเสบ	331
การเกิดปฏิกิริยาการอักเสบ	331
อาการและอาการแสดงของผู้ป่วยที่มีอาการอักเสบ	333
การพยาบาลผู้ป่วยที่มีอาการอักเสบ	333
การใช้ความร้อนและความเย็นเพื่อการบำบัด:	335
การประคบด้วยความร้อน การแช่ก้น การแช่มือ เท้าด้วยน้ำร้อน การใช้กระเป๋าน้ำร้อน	
กระเป๋าน้ำแข็ง	

ศิริธานี เกียรติกรแก้ว

บทที่ 14 การพยาบาลผู้ป่วยที่มีแผล	347
กายวิภาคและสรีรวิทยาของผิวหนัง	347
แผล	349
หลักทั่วไปเกี่ยวกับการหายของแผล	350
ปัจจัยที่มีผลต่อการหายของแผล	352
ผลกระทบด้านร่างกายและจิตใจเมื่อผู้ป่วยมีแผล	354
การพยาบาลผู้ป่วยที่มีแผล:	355
การทำแผล การทำแผลชนิดแห้ง ชนิดเปียก การทำแผลด้วยผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ	
แผลที่มีท่อระบาย การชะล้างแผล การตัดไหม และการดึงลวดเย็บแผล	

อภรชา ลำดับวงศ์

แผลกดทับ

364

สุภาลักษณ์ เขยชม

บทที่ 15 การพยาบาลผู้ป่วยที่มีไข้	378
กระบวนการควบคุมอุณหภูมิร่างกาย	378
ไข้และกลไกการเกิดไข้	380
ผลกระทบของการมีไข้และการประเมินภาวะไข้	381
การพยาบาลผู้ป่วยที่มีไข้	382
การปฏิบัติเทคนิคการพยาบาลผู้ป่วยที่มีไข้ :	384
การวัดอุณหภูมิ การวัดชีพจร การนับการหายใจ การวัดความดันเลือด การวัดความอิ่มตัวออกซิเจนของฮีโมโกลบินจากชีพจร และการลูบตัวผู้ป่วยที่มีไข้เพื่อความสบาย	
	<i>วรรณภา ประไพพานิช</i>

บทที่ 16 หลักการพยาบาลในการให้ยา สารน้ำ และเลือด	412
หนังสือคู่มือเกี่ยวกับยา	413
การเรียกชื่อยา	414
การจำแนกประเภทของยา	414
รูปแบบของยา	414
เภสัชจลนศาสตร์	417
ปัจจัยที่มีผลต่อการออกฤทธิ์ยา	419
คำศัพท์ที่เกี่ยวกับการออกฤทธิ์ยา	420
คำสั่งการให้ยา	421
วิธีการให้ยา	425
บทบาทของพยาบาลในการให้ยาแก่ผู้ป่วย	428
ความคลาดเคลื่อนทางยา	432
การปฏิบัติเทคนิคการพยาบาลในการให้ยา:	434
การให้ยาทางปาก การฉีดยาเข้าใต้ผิวหนัง การฉีดยาอินซูลิน การฉีดยาทางกล้ามเนื้อ การฉีดยาเข้าระหว่างชั้นผิวหนัง การฉีดยาเข้าทางหลอดเลือดดำ การฉีดยาเข้าทางเข็มที่ท้าว	

จินดา นันทวงษ์ วรรณภา ประไพพานิช

การเจาะเลือด	468
การเจาะเลือดที่ผิวหนังปลายนิ้ว การตรวจหาค่าฮีมาโตคริต การตรวจวัดระดับน้ำตาลด้วยเครื่องทดสอบกลูโคส การเจาะเลือดจากหลอดเลือดดำ การเจาะเลือดโดยใช้ระบบสุญญากาศ การเจาะเลือดเพื่อเพาะหาเชื้อ	
การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับสารน้ำทางหลอดเลือดดำ:	482
การต่อชุดให้สารน้ำ การเปลี่ยนสารน้ำขวดใหม่ การเปลี่ยนชุดให้สารน้ำ การหยุดให้สารน้ำ	

ศิริลักษณ์ อภิวานิชย์

การให้เลือดและการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับเลือด	498
วิธีการให้เลือด การตรวจสอบเลือด การแทงเข็มให้เลือด การดูแลผู้ป่วยที่ได้รับเลือด	

เพ็ญญา อุ๋นสนิท

บทที่ 17 การพยาบาลผู้ป่วยที่มีความเปลี่ยนแปลงระดับความรู้สึกรู้ตัว	519
ภาวะรู้สึกรู้ตัวและสรีรวิทยาที่เกี่ยวข้องกับภาวะรู้สึกรู้ตัว	519
ภาวะไม่รู้สึกรู้ตัวและพยาธิสรีรวิทยาที่เกี่ยวข้องกับภาวะไม่รู้สึกรู้ตัว	522
การประเมินระดับความรู้สึกรู้ตัว	524
การประเมินอาการทางระบบประสาท	528
การพยาบาลผู้ป่วยที่มีการเปลี่ยนแปลงของระดับความรู้สึกรู้ตัว	533

มณี อากานันท์กุล

บทที่ 18 การพยาบาลผู้ป่วยที่มีอาการและอาการแสดงที่ผิดปกติของระบบทางเดินหายใจ	547
ความหมายและลักษณะการหายใจปกติและผิดปกติ	547
การพยาบาลผู้ป่วยที่มีปัญหาเกี่ยวกับการหายใจ	551
การพยาบาลผู้ป่วยที่มีอาการไอ อาการไอเป็นเลือด อาการระคายเคือง	551

พัชรินทร์ บุญรินทร์

การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการดูดเสมหะ:	555
การดูดเสมหะทางปากและจมูก การดูดเสมหะผ่านทางท่อที่ใช้ในหลอดลมคอ การดูดเสมหะที่ใช้ผ่านทางปากหรือจมูก การดูดเสมหะผ่านทางท่อหลอดลมคอ	

วรรณภา ประไพพานิช

การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับออกซิเจน การใช้และการดูแลอุปกรณ์การให้ออกซิเจน	564
การให้ออกซิเจน: ทางเนซัลแคนนูลา เนซัลแคททีเตอร์ หน้ากากออกซิเจนชนิดธรรมดาและชนิดมีถุงเก็บออกซิเจน ออกซิเจนชนิดกล่อง และทางท่อหลอดลมคอ	
การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการบำบัดด้วยออกซิเจน	578

พัชรินทร์ บุญรินทร์

บทที่ 19 การพยาบาลผู้ป่วยที่มีอาการและอาการแสดงที่ผิดปกติของระบบทางเดินอาหาร	582
เบื่ออาหาร	583
คลื่นไส้ อาเจียน	586

	หน้า
เรอ	590
สะอึก	590
กลืนลำบาก กลืนไม่ได้	591
ท้องอืด	593
ปวดท้อง	596
ความผิดปกติในการขับถ่ายอุจจาระ:	597
ท้องผูก การอัดแน่นของอุจจาระ ท้องร่วง การถ่ายอุจจาระเป็นเลือด กลืนอุจจาระไม่ได้	
ปฏิบัติการพยาบาลเมื่อมีความผิดปกติของระบบทางเดินอาหาร:	609
การใส่สายทางจมูกถึงกระเพาะอาหารและลำไส้ การล้างกระเพาะอาหาร การดูดสารคัดหลั่ง	
และลมจากกระเพาะอาหารหรือลำไส้ การดูค้ำจากกระเพาะอาหารไปตรวจ การให้ยา	
อาหารทางสายให้อาหาร การให้อาหารทางหลอดเลือดดำ การสวนอุจจาระ การสวน	
เพื่อระบายลมการพยาบาลผู้ป่วยที่ถ่ายอุจจาระออกทางหน้าท้อง	

พรรณวดี พุทธิวัฒน์

บทที่ 20 การพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะไม่สมดุลของสารน้ำและอิเล็กโทรลัยต์	639
ความสำคัญของสารน้ำในร่างกาย	639
ความหมายและหน้าที่ของสารน้ำในร่างกาย	640
การกระจายของสารน้ำในร่างกาย	641
การกระจายของอิเล็กโทรลัยต์ในสารน้ำของร่างกาย	643
ความสมดุลของสารน้ำในร่างกาย	647
ความไม่สมดุลของสารน้ำและอิเล็กโทรลัยต์ในร่างกาย	652
ภาวะขาดน้ำ ภาวะบวม น้ำ ภาวะความไม่สมดุลของอิเล็กโทรลัยต์	
หลักการพยาบาลผู้ป่วยที่มีปัญหาความไม่สมดุลของสารน้ำและอิเล็กโทรลัยต์	661
การประเมิน การระบุข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล การวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติ	
การพยาบาล การประเมินผล	

คลรรัตน์ รุจิวัฒนาการ

บทที่ 21 การพยาบาลผู้ป่วยที่มีอาการและอาการแสดงที่ผิดปกติของระบบ	669
ทางเดินปัสสาวะ	
กายวิภาคและสรีรวิทยาของระบบทางเดินปัสสาวะ	669
การพยาบาลผู้ป่วยที่มีอาการและอาการแสดงที่ผิดปกติของระบบ	676
ทางเดินปัสสาวะ	
การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการสวนปัสสาวะ:	677

การสวนปัสสาวะผู้ป่วยหญิง การสวนปัสสาวะผู้ป่วยชาย การสวนคาสายสวนปัสสาวะ
 ในผู้ป่วยหญิง การสวนคาสายสวนปัสสาวะในผู้ป่วยชาย การเอาสายสวนปัสสาวะออก
 การสวนล้างกระเพาะปัสสาวะด้วยระบบเปิดและต่อเนื่องตลอดเวลา การใส่ถุงยางอนามัย
 เพื่อระบายปัสสาวะ การเก็บปัสสาวะส่งตรวจ การตรวจหาอซิโตนหรือลิโตนบอดีและ
 อัลบูมินในปัสสาวะ

วรรณภา ประไพพานิช

บทที่ 22 การพยาบาลผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บปวด ปวดศีรษะ และเวียนศีรษะ	703
ความหมายและชนิดของความเจ็บปวด	705
กระบวนการของการนำสัญญาณความเจ็บปวด	708
ทฤษฎีของความเจ็บปวด	710
การประเมินความเจ็บปวด	712
การพยาบาลผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บปวด	714
การใช้กระบวนการพยาบาลเพื่อบรรเทาอาการเจ็บปวด	720

มณี อากานันทิกุล

อาการเวียนศีรษะ	725
การพยาบาลผู้ป่วยที่มีอาการเวียนศีรษะโดยใช้กระบวนการพยาบาล	730
อาการปวดศีรษะ	732
การพยาบาลผู้ป่วยที่มีอาการปวดศีรษะโดยใช้กระบวนการพยาบาล	735

ชั้นจิตร จันทร์สว่าง มณี อากานันทิกุล

บทที่ 23 บทบาทของพยาบาลในการเตรียมผู้ป่วยเพื่อตรวจร่างกาย	742
หลักทั่วไปและบทบาทพยาบาลในการเตรียมผู้ป่วยเพื่อตรวจร่างกาย	743

 การส่องกล้องตรวจทางเดินอาหารส่วนบน การส่องกล้องตรวจทางเดินอาหารส่วนล่าง
 การส่องกล้องหลอดคอ การส่องกล้องตรวจกระเพาะปัสสาวะ การตรวจระบบทาง
 เดินอาหารส่วนต้น และส่วนล่างโดยใช้สารทึบรังสี การตรวจระบบทางเดินปัสสาวะ
 โดยการฉีดสารทึบรังสี การเจาะหลัง การเจาะท้อง การเจาะปอด การตัดชิ้นเนื้อตับ
 การตัดชิ้นเนื้อไต การบันทึกคลื่นไฟฟ้าหัวใจ การบันทึกคลื่นไฟฟ้าสมอง การบันทึก
 คลื่นไฟฟ้ากล้ามเนื้อ การตรวจด้วยวิธีอัลตราซาวด์ การตรวจด้วยเอกซเรย์คอมพิวเตอร์
 การตรวจด้วยเครื่องสร้างภาพด้วยสนามแม่เหล็กไฟฟ้า

เบญจพร จึงเกรียงไกร

บทที่ 24 การพยาบาลผู้ป่วยในระยะก่อนและหลังผ่าตัด	778
ประเภทของการผ่าตัด	778
การพยาบาลผู้ป่วยที่ผ่าตัด	780
การพยาบาลผู้ป่วยในระยะก่อนการผ่าตัด	780
การเตรียมผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดฉุกเฉิน	791
ชนิดและวิธีการให้ยาระงับความรู้สึกสำหรับผู้ป่วยผ่าตัด	791
การพยาบาลผู้ป่วยในระยะหลังผ่าตัด	794
อาการแทรกซ้อนหลังผ่าตัดและการป้องกัน	796

พิศสมัย อรทัย

บทที่ 25 การพยาบาลผู้ป่วยที่เจ็บหนัก ผู้ป่วยใกล้ถึงแก่กรรม และผู้ป่วยถึงแก่กรรม	801
ความหมายของผู้ป่วยเจ็บหนัก ผู้ป่วยใกล้ถึงแก่กรรม และผู้ป่วยถึงแก่กรรม	801
การพยาบาลผู้ป่วยใกล้ถึงแก่กรรม	804
ความหมายของการตายอย่างสมศักดิ์ศรี	806
การพยาบาลผู้ป่วยที่ถึงแก่กรรม	806
การดูแลร่างกายผู้ถึงแก่กรรม การดูแลครอบครัวของผู้ป่วย	

อภิรชา ลำดับวงศ์

ภาคผนวก	817
ศัพท์ทางการแพทย์	818
ศัพท์ที่ใช้ในหนังสือเล่มนี้	823
บรรณานุกรม	852